

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 1862.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 303.

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΜΕΛΑΝΤΙΩΝ ΣΚΟΠΕΔΩΝ.

Αναλογιζόμενός τις ἐπ' ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ πρὸς τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα φιλοπραγμοσύνη τῶν τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης σοφῶν προήλθε μέχρι θρησκευτικῆς, οὕτως εἰπεῖν, λατρείας· ὅτι ἐνθουσιωδῶς ἀναμοχλεύουσι καὶ ἐξερευνῶσι κατὰ σπιθαμὴν καὶ κατὰ πόδα τὰ τε ὑπὲρ τῆς γῆς καὶ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν τῆς κλεινῆς ἡμῶν πατρίδος, ἵνα καὶ οὕτως ἀνιχνεύσῃσι που κεκρυμμένον τινὰ θησαυρὸν γνώσεως· ὅτι πολυσχιδαῖς συνεγράψαν ὑπ' αὐτῶν πραγματεῖαι, πολὺ διαχέουσται φῶς ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου βίου τῶν ἡμετέρων προγόνων· ὅτι πολλάκις μία γῆς ὀργυιὰ βράχος τις ἢ ἄκρα, ἢ καὶ ἐν τμήμα κεράμου ἢ λίθου λελαξευμένου γίνεται εἰς αὐτοὺς ὑποκαίμενον σοφῶν μελετῶν καὶ ἐμβριθῶν συζητήσεων, ταῦτα, λέγω, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναλογιζόμενος, καὶ τὴν σημερινὴν ἀβελτηρίαν, ἣ μᾶλλον εἰπεῖν, τὴν περὶ τὰ κενὰ σπουδάσματα ῥοπὴν τῶν πλείστων ἐξ ἡμῶν ἀντισταθμίζων, περιαλγῆς τὴν καρδίαν καὶ βαρὺ στενάξας, ἤθελεν εἶπῃ ὅτι, βίσις κανὸς δαίμων πάντως νεμεσῶν ἡμᾶς παχεῖαν κατεσκέδασεν εἰς τὰς ὑψεῖς ἡμῶν ἀχλὺν, ὅπως μὴ φωτιζώμεθα ἐκ τοῦ ἀπαν-

γάσματος τῆς καθ' ἅπαν τὸ περίγειον σελαγιζούσης δόξης τῶν προγόνων· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ κατεδίδασκεν ἡμᾶς καταδίκη· Ταντάλειον, ὥστε τοὺς μὲν ξένους πάντας νὰ βλέπωμεν ἐντροφῶντας καὶ κατακορεῖς γινομένους ἐν τῇ παρατεθειμένῃ ἡμῖν προγονικῇ πανδαισίᾳ, ἡμεῖς δ' αὐτοὶ καὶ περ βουλιμιῶντες, νὰ μὴ δυνάμεθα μηδ' ἀπὸ τῶν καταπιπτόντων κἂν ψυχίων ὧ ἀπογευθῶμεν, μηδ' ἄκρω γούν δακτύλῳ ψεκάδα δρόσου λαμβάνοντες νὰ καταψύξωμεν τὴν φλεγμαίνουσαν γλῶσσαν ἡμῶν.

Ἐὰν λοιπὸν ἄνθρωποι, μήτε κατὰ γένους, μήτε κατὰ γλῶσσαν προσήκοντες ἡμῖν, ἀναδιφῶσιν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Εὐρώπης τὸν βίον τῶν ἡμετέρων προγόνων, κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας, καὶ τὴν κλασικὴν γῆν ἡμῶν διαγράφοντες, φιλοτιμούνται νὰ μὴ καταλίπωσιν τι ἀδιερεύνητον ἱστορικῶς τε καὶ τοπογραφικῶς, παρ' ἡμῖν ἄρα τοῖς γνησίοις ἐκείνων ἀπογόνοις (κἂν ἐθέλῃ ὁ σοφὸς Φαλαμεράουερ κἂν τε μὴ), καὶ, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσθω, ἐφαμίλλοις αὐτῶν ἐσομένοις, πρωτίστως σπουδῆς καὶ κυριωτάτης μελέτης ὑποκαίμενον ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν σεβασμιωτάτην ἀρχαιότητα· καὶ οὐδὲν, οὐδ' ἐλάχιστον ὅσον, ἔπρεπε νὰ παρερχώμεθα ἀνεξιχνίαστον καὶ ἀδιευκρίνητον.

Ἀλλὰ, κατὰ δυσμοίριαν, δὲν ἀνενήψαμεν εἰσέτι· καὶ δαπανώμενοι ἐρ' ἃ μὴ δεῖ, μένομεν ἐνδεεῖς τῶν

ὦν δεῖ. Κατατρίβοντες ἀφειδῶς τὸ τιμαλφέστατον χρῆμα, τὸν καιρὸν, εἰς τὰ εἰκαῖα καὶ ἀνεμοφόρητα, λειπόμεθα ἀπότηροι τῆς πατρῴας παιδείας. Ἐκδοτοὶ δὲ τὸ παράπαν εἰς πᾶν ὅ,τι ἄμουςον καὶ ξενοπρεπές, καὶ μάλιστα εἰς τὰς κάκιστ' ἀπολουμένας μυθιστορίας, αἵτινες οὐ μόνον ἐκμυζῶσι τῶν νέων τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν δηλητηριάζουσι, παραχωροῦμεν εἰς τοὺς ξένους μετὰ τοσαύτης ἀναληψίας τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα, τὴν ἰδίαν ἡμῶν δόξαν, ἀφίνοντες αὐτοὺς νὰ δρέπωνται τὸν προγονικὸν ἡμῶν θησαυρὸν καὶ ἐπὶ τέλους κινδυνεύομεν ν' ἀναδείξωμεν τὴν ἰσράν γῆν τῆς σοφίας καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ, ἄδοξον ἐνδικαίτημα τοῦ ἑταιρικοῦ ρωματισμοῦ.

Καὶ ὅμως οὐδεὶς ὁ ἀντιλέξων, πλὴν εἰμὴ τις παρὰ πλῆκτος, ὅτι ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ γείνωμεν τῶν ξένων οἱ χειραγωγοὶ εἰς τὰ πάτρια. Ἡμεῖς πολλάς σφαλερὰς κρίσεις αὐτῶν περὶ τῶν προγονικῶν πραγμάτων ἠδυνάμεθα νὰ διορθώσωμεν, καὶ πολλὰ λανθάνοντα αὐτοὺς ἔτι, ν' ἀποκαλύψωμεν καὶ νὰ διδάξωμεν αὐτούς. Εἰς ἡμᾶς, συνελόντι εἰπεῖν, ὡς κληρονόμους τῆς τε γλώσσης καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἀπαξιαπλῶς πατρῶων πλεονεκτημάτων, ἀρμόζει, κατὰ λόγον φυσικόν, τὸ ὀρθῶς καὶ πιστῶς ἐν πᾶσιν ἐρμηνεύειν τὰ προγονικά συγγράμματα, καὶ μάλιστα τὸ ὀρθοτεῖν ἀκριβῶς τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶντας τύπους, οὓς οἱ ξένοι ἀδρόχοις ποσὶν, ἔστιν ὅτε, διέρχονται ἐξ ἀγνοίας. Ἀλλὰ

Θαρσεῖν χρή... τάχ' αὖριον ἔσσει' ἤμιστον.

Ἐγὼ δὲ ἄς τραπῶ εἰς τὸ τοῦ λόγου μου ὑποκείμενον, δι' ὃ γέλωτος δίκην ὀφλήσω ἴσως παρά τισιν, ὡς τοιαῦτα προσημασθεῖς περὶ πραγμάτων σμικρῶν δῆπουθεν καὶ λόγου ἀναξίων, οἷα οἱ Μελαρτίοι σκοπέλοι. Ἀλλ' ἄς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ ἐξομολογηθῶ, ὅτι τῶν πολλῶν μου ἰδιοτροπιῶν μία εἶναι καὶ ἡ δόξα ἣν ἔχω, ὅτι πρέπει νὰ φιλοκρινώμεν πολλοπλῶς, καθὼς Ἕλληνας, πανθ' ὅσα εὐρίσκομεν σκοτεινὰ ἢ ἀνερμήνευτα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν, ὅσον σμικρὰ καὶν ὑποτεθῶσιν εἰς τὰς ὀψεις τῶν τὰ μέγала μόνον καὶ εὐδῆλα σκοπούντων, καὶ διαλευκίνοντες αὐτὰ ν' ἀποδίδωμεν ἕκαστον εἰς τὸν οἰκεῖον ἐπιστημονικὸν κλάδον.

Καὶ δὴ ἀναγινώσκω ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς τοῦ Ἀπολλωνίου, ὅτι ἐξαστραψάντος τοῦ Ἀπόλλωνος ἀπὸ τῶν Μελαρτίων σκοπέλων, ἀνεφάνη εἰς τοὺς χειμαζομένους Ἀργοναύτας ἡ νῆσος Ἀνάφη, ἐνθα καὶ διεσώθησαν. Ὅθεν ζητῶν ἐκ περιεργείας νὰ πληροφορηθῶ ποῦ τῆς θαλάσσης κεῖνται, καὶ πῶς τὴν σήμερον ὀνομάζονται οἱ ἐν λόγῳ σκοπέλοι, ἀνεκρίπτω πάντα μονονουχί τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑδρογραφικοὺς διαθρέω τὸ Κρητικόν,

τὸ Καρπάθιον, τὸ Κάριον πέλαγος, ἀλλ' ἀποτυγχάνω τοῦ ζητουμένου. Ἐρευνῶ ἔπειτα τοὺς νεωτέρους γεωγράφους, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀποτυγχάνω. Λαμβάνω μετὰ ταῦτα ὡς πρωρεά μου τὸν σχολιαστὴν τοῦ εἰρημένου ποιητοῦ Ἐδηγοῦμαι παρ' αὐτοῦ πλησίον τῆς Θήρας, ὅπου ἐξ ἀκουῆς παρέλαβον ἴσως, ἢ, τὸ πιθανώτερον, ἐξ ἰδίας εἰκασίας ἐνόμιζεν ὅτι κεῖνται οἱ σκοπέλοι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ ἀποσφαλλόμεθα τῆς ἐλπίδος. Τελευταῖον προστρέχω εἰς δύο ἄλλους ἐμπειροτέρους ὁδηγοὺς, Σκύλακα τὸν Καρυανδέα καὶ Στράβωνα τὸν Ἀμασέα· καὶ οὗτοι μὲν λύουσιν ἐν μέρει τὴν περιέργειάν μου, ὑποδείξαντές μοι τὴν τῶν σκοπέλων τοποθεσίαν, ἀλλὰ μοὶ λείπεται ἔτι νὰ μάθω καὶ τὸ σημερινὸν αὐτῶν ὄνομα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐδεὶς τῶν νεωτέρων, ὡς εἴρηται, γεωγράφων καὶ πινακογράφων, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν διαφόρων σοφῶν ἐκδοτῶν τοῦ Σκύλακος καὶ τοῦ Στράβωνος, ἐσημείωσαν τὴν τε θέσιν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ὀνομασίαν τῶν σκοπέλων τούτων, τῆς δὲ παρούσης διατριβῆς μου θέμα εἶναι ἡ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔρευνα, φέρε διηγηθῶμεν, ὡς ἐν προανακρούσματι, τὰ κατὰ τοὺς Ἀργοναύτας, ἐφ' ὅσον μόνον ἀναφέρονται εἰς τὸ προκείμενον.

Χειμαζομένων οὖν αὐτῶν κατὰ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, ἀπογνόντων δὲ τὴν σωτηρίαν καὶ τὸ τῆς Ἀργοῦς σκάφος ἀφέντων εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἀγριανούσης θαλάσσης, δακρυρροῶν ὁ Ἰάσων ἐξιλάσκετο τὸν Δῆλιον Ἀπόλλωνα, καὶ πολλὰ δῶρα ὑπισχνεῖτο εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ θεὸς ἐπιστάς εὐθέως ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο Μελαρτίων σκοπέλων ἐτόξευσεν ὑψόθεν κατὰ τῆς θαλάσσης· ἀπὸ δὲ τῆς ἐξαστραψάσης ἐκ τῆς βολῆς λάμψεως ἀνεφάνη εἰς τοὺς Ἀργοναύτας ἡ νῆσος, ἣν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Ἀνάφη ὠνόμασαν, προσορμισθέντες ἐκεῖσε. Οὕτως ὁ Ἀπολλώνιος ἐξ οὗ παρατίθημι τὴν περικοπὴν ταύτην.

.... Τὴν δὲ κατ' οὐρανὸν ἴκω πέτρας
*Ῥιμπα Μελαρτίους ἀρήκοος, αἱ τ' ἐπὶ πόρτῳ
 Ἦγται. Δοιάων δὲ μῆς ἐφ' ἑπερθεν ὁροῦσας,
 Δεξιτερῇ χρήσειον ἀνέσχεθες ὑψόθι τόξον·
 Μαρμαρέην δ' ἀπὲλαμψε βίος περὶ πάντοθεν αἶγλην
 Τοῖσι δὲ τις Σποράδων βαίη ἀπὸ τόφρ' ἐγράθη
 Νῆσος ἰδεῖν ὀλίγης ἱπποειδὸς ἀρχόθι νήσου.*
 κτλ. (α).

Ὁ δ' Ἀπολλόδωρος συνωδᾷ μὲν τῷ ποιητῇ ἱστορεῖ καὶ αὐτός, πλὴν ὅτι καλεῖ τοὺς ἐν λόγῳ σκοπέλους Μελαρτίους θειράς (β). Οὕτω καὶ παρ' Ἡσυχίῳ εὐρηνται γραφόμενοι Μελαρτίοι ὄροι. Ὁ δ' αὖ ποιήσας τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὀρφέως γραφόμενα ἀργοναυτικά παρίστησι τὸν Ἀπόλλωνα, οὐχὶ ἀπὸ τῶν

(α) Ἀργον. Δ'. σ'. 1706—1712.

(β) Βιβλ. Α', θ'. 26.

Μελαντίων σκοπέλων τοξεύσαντα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου Δήλου, ἥτις, ὡς γνωστὸν, ἦν εἰς αὐτὸν ἀφιερωμένη. Παρτίθημι δὲ καὶ αὐτοῦ τοὺς στίχους:

Ἦδ' ὡς θεινόμενοι βαρυνχέει κόματι πόρτου,
Ῥίμψα τε κυανέησι βαρυνόμενοι νεφέλῃσιν,
Ἠλόμεθα σκοπέλοισι Μελαντίοισιν ἐ-
[χέσθαι]

Νῆα θαήν. Παιὰν δ' ἄρ' ἐκηβόλος ἀγχόθι ναίων,
Δήλου ἀπὸ κραναῆς ἤκεν βάλος, ἐκ δ' ἀνέφηρεν
Μισσάτιον Σποράδων. Ἀνάφηρ δὲ ἐ πάντες ὀπίσσω
Νῆσον κικλήσκουσι περικτίους ἄνθρωποι (α).

Ἀλλ' ἀδιάφορον εἶναι ὅπως καὶ ἂν ἔχη τοῦτο· διότι μόνον περὶ τῆς τῶν σκοπέλων τοποθεσίας πρόκειται μοι ὁ λόγος.

Ὁ μὲν οὖν ἀρχαῖος σχολιαστὴς τοῦ Ἀπολλωνίου, ἐρμηνεύων τὸ ἀνωτέρω παρτεθὲν χωρίον, λέγει: «Μελάντιοι δὲ εἰσι δύο σκόπελοι πρὸς τῇ Θήρᾳ, οὕτως ὀνομαζόμενοι ἀπὸ Μέλαντος τοῦ κατασχόντος τὴν χώραν.» Παρατηρητέον λοιπὸν ἐνταῦθα, ὅτι παρατραπείς, ὡς φαίνεται, ὁ σχολιαστὴς ἐκ τῆς βύμης ἦν ἀκολουθεῖ ὁ ποιητὴς εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ, βεβαιωμένως τοποθετεῖ τοὺς σκοπέλους πλησίον τῆς Θήρας, ὡς γειτνιαζούσης τῇ Ἀνάφῃ, ἐνθα οἱ Ἀργοναῦται προσωρμίσθησαν. Ταύτην δὲ τὴν κατ' αὐτὸν τοποθεσίαν καὶ ὁ περικλής Οὐόσσις οὐκ ἀποδεχομένῳ ἔοικε, ταῦτ' ἀντεπιφέρων: «Ἀ.λ.λ' ἐφ' ὧν εἴρηκε Σκύλαξ καὶ Στράβων, δῆλον οὐκ ὀλίγον διέχει τοὺς Μελαντίους σκοπέλους τῆς Θήρας» (β).

Τῶν δ' αὖ γεωγράφων, ὁ μὲν Σκύλαξ ὀρίζει τὴν

τῶν σκοπέλων θέσιν διὰ τούτων: «Ἀπὸ δὲ Μυκόνου [εἰς Ἀσίαν πλέοντι] διάπλους ἐπὶ τοὺς Μελαντίους σκοπέλους προαριστίδιον μικρῷ ἐλάττω, σταδίων μ'. Ἀπὸ δὲ Μελαντίων σκοπέλων πλοῦς εἰς Ἰκαρίαν προαριστίδιος» (α). ὁ δὲ Στράβων οὕτως: «Ἐν τεύθει δὲ [ἐκ τῆς Τρωγίλου ἄκρας] τῷ ἐγγυτάτῳ διάστημα ἔστιν ἐπὶ Σούριον σταδίων χιλίων ἑξακοσίων, κατ' ἀρχὰς μὲν Σάμον ἐν δεξιᾷ ἔχοντι καὶ Ἰκαρίαν, καὶ Κορασσίαν (β) τοὺς δὲ Μελαντίους σκοπέλους ἐξ εὐωνύμων· τὸ λοιπὸν δὲ διὰ μέσων τῶν Κυκλάδων νήσων» (γ).

Κατὰ ταύτην ἄρα τὴν τῶν Γεωγράφων ἀμφοτέρων διαγραφὴν, ζητητέοι οἱ σκόπελοι αὗτοι ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει, πρὸς τὸ μέρος μάλιστα τῆς Δήλου, καθὰ διαβρῆδην δηλοῖ καὶ ὁ ὑπὸ τῷ τοῦ Ὀρφέως ὀνόματι κρυπτόμενος ποιητὴς τῶν Ἀργοναυτικῶν διὰ τοῦ στίχου:

«Παιὰν δ' ἄρ' ἐκηβόλος ἀγχόθι ναίων.»

Καὶ λοιπὸν μεταξὺ Πάτμου, Νάξου, Δήλου καὶ Ἰκαρίας ἴστανται δύο πέτραι ὁμοιοσχημόνες καὶ, ὡς ἂν εἴποι τις, δίδυμοι, ἀκρότομοι δὲ καὶ ὤψιτενεῖς, καὶ φαλακραί, ἐγγὺς ἀλλήλων κείμεναι, πλησιάζουσαι δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν νησίδα Δονοῦσαν (τὴν κοινῶς Τονοῦσαν), κατὰ δυσμὰς αὐτῆς, καὶ ὀνομαζόμεναι σήμερον ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων Βώδια, δι' ἣν ἴσως παρέχουσιν ἐξ ἀπόπτου ἰδέαν βοῶν συναΐζουμένων. Αὗται δὲ εἶναι, κατ' ἐμὲ, οἱ Μελάντιοι σκόπελοι.

Ἐκ Πάτμου.

I. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

(α) Στ. 1361—1367.

(β) Σημ. εἰς Σκύλ. Περίπλ. πρὸς τῷ τέλει. Ἐν τούτῳ δὲ ἂς μοι συγχωρηθῇ νά παρεχθῶ μικρὸν, ὅπως διορθώσω οὐσιωδῶς τι σφάλμα τοῦ μεγαλωνύμου τούτου ἀνδρός, ἐν ἄλλῃ τινὶ χωρίῳ τοῦ Σκύλακος, τῷ ἐξῆς. «Νῆσος Κῶς καὶ πόλις καὶ λιμὴν κλειστός. Κατὰ ταῦτα Κεραμικὸς κόλπος τῆς Καρίας· ἐνθα ὑποσημειῖται ὁ σοφὸς ἀνὴρ. Ἐράφει Κεραμικός. Κέραμος γὰρ ἡ πόλις καλεῖται. Ὅρα δὲ μὴ ὑπολάβῃς τὴν νῆσον Κῶν ἐγγύς εἶναι τοῦ κόλπου τούτου· ἐγγυτάτῳ γὰρ τῆς Ῥόδου ὁ κόλπος ὁ Κεραμικός». Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει τὰληθές· διότι ἐγγυτάτῳ μὲν τῆς Ῥόδου εἶναι ἕτερος κόλπος ὁ ὑπὸ τῶν πάλαι μὲν καλούμενος Γλαυκός [Στράβ. ΙΔ', β'. 2.], τανῦν δὲ Κόλπος τῆς Μάκρης, ἀπὸ τῆς παρακειμένης ὁμαινύμου νησίδος τὴν κλησὶν λαβάν. Ἡ δὲ Κῶς κατ' αὐτὸ κεῖται τὸ στόμιον τοῦ Κεραμικοῦ, ὡς αὐτὸς ὁ Σκύλαξ ὀρθότατα ὀρίζει, ἐτι δὲ καὶ ὁ Πρόδοτος [Βιβλ. Α'. 174.], παρ' ᾧ καὶ διφθόγγωγραφεῖται τὸ τοῦ κόλπου ὄνομα, Κεραμικός, καλούμενου σήμερον Κόλπος τῶν Κιοβάτων. Σώζει δὲ μέχρι τοῦ νῦν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα καὶ ἡ, ἄφ' ἧς ὁ κόλπος ἐκλήθη, πόλις Κέραμος, εἰς σωρὸν ἐρειπίων μεταβεβλημένη παρ' ἣν δαίκνυνται ἀναρίθμητοι ὑπερμεγέθεις τε καὶ μονόλιθοι τάφοι.

(α) Περίπλ. πρὸς τῷ τέλει.

(β) Κορασσία εἶναι τρεῖς νησίδες κείμεναι μεταξύ Σάμου Ἰκαρίας καὶ Πάτμου, ἃς ἐσφαλμένως τοποθετεῖ περὶ τὴν Ἀμοργὸν ὁ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις ἀποσπασθόμενος τοῦ ἀληθοῦς Μελίτιος ὁ ἀοιδίμος [Γεωγρ. σελ. 490.]. Διαφόρως δὲ γράφουσιν αὐτάς οἱ ἀρχαῖοι· ἦτοι ὁ μὲν Ἐκαταῖος Κορσείας, καὶ Κορσίαν ὁ Ἡρωδιανός, ὑπολαμβάνοντες ἀμφοτέρω μίαν μόνην νῆσον εἶναι [βλ. Στέφ. Βυζάντ. ἐν λέξ. Κόρσαι]. Κορσίαν δ' ὁ Ἀγαθήμερος [Γεωγρ. ὑποτυπ. Α', δ']. Εἶναι δὲ αἱ ἐνὶ κοινῷ ὀνόματι λεγόμεναι σήμερον Φοῦρνοι, ἀπ' αὐτῆς ποῦ τῆς ἰ. ἑκατονταετηρίδος οὕτως ὀνομαζόμεναι [βλ. Κωνστ. Παφρογεν. Σταδιοδρομικόν σελ. 391.]. ὧν ἡ μὲν μεγίστη μικρῷ παρηλλαγμένον διετήρησε τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, Κροῦσαι [οἱ] λεγομένη, καὶ τὴν πάλαι μὲν κατηχημένην, νῦν δὲ Πατρίων ἀποικὸς οὖσα, ἡ δὲ καλεῖται Φήμαινα· καὶ ἡ ἑτέρα Ἀγίος Μητᾶς.

(γ) Βιβλ. ΙΔ', α. 43.